

Handläggare
Allar Piirsoo

Tjänsteskrivelse

Diarienummer
VN-2024/7

Valnämnden

Tjänsteutlåtande 2024-02-02 Distribution av valsedlar vid allmänna val, val till Europaparlamentet 2024 - ändring av tidigare beslut

Förslag till beslut

Valnämnden ansvarar enbart för distributionen av valsedlar till val- eller röstningslokaler som omfattas av bestämmelserna i 8 kap 2 § tredje stycket i Vallagen (2005:837).

Sammanfattning av ärendet

Enligt 8 kap. 2 § ansvarar Valnämnden för distribution av vissa typer av valsedlar vid allmänna val. Utöver dessa valsedlar som nämns i lagen kan valnämnden, om den vill, erbjuda distribution av valsedlar till andra partier som inte omfattas av vallagens bestämmelser. På januarisammanträdet 2024-01-18 fattade valnämnden beslut om att inte ta på sig extra ansvar för distribution av valsedlar (VN-2023/16).

Valnämnden står fast vid tidigare beslut om att inte ta på sig extra ansvar utöver vad som anges i vallagen. Men beslutet måste justeras och förtydligas. Enligt det tidigare beslutet ska valnämnden inte erbjuda distribution av namnvalsedlar till val- och röstningslokaler. Om partier som uppfyller kraven enligt 8 kap. 2 § tredje stycket i vallagen för distribution av valsedlar deltar med endast en valsedel har partiet rätt att få namnvalsedlar utlagda.

Vallagens krav gällande valsedlar

En valsedel med enbart valbeteckning brukar vardagligt kallas för blank valsedel. Valsedel med parti- och valbeteckning kallas partivalsedel. Den har partiets namn och/eller en registrerad symbol. Namnvalsedel har parti- och valbeteckning och en lista på kandidater. Enligt vallagen har valnämnden inte något ansvar för distribution av namnvalsedlar vid allmänna valen.

Enligt 6 kap. 6 § ska alla valsedlar som används vid val tillhandhållas av den centrala valmyndigheten. Vissa partier har rätt att få valsedlar upptryckta på statens bekostnad. Av 6 § valförordningen (2005:874) framgår att beställning av valsedlar görs hos Valmyndigheten när det gäller val till Europaparlamentet och i övrigt hos länsstyrelsen. Kommunen ansvarar, genom valnämnden, för blanka valsedlar och partivalsedlar alltid ska finnas på plats och utlagda för väljare i anslutning till val- och förtidsröstningslokal.

Gällande valet till Europaparlamentet ska väljarna ha tillgång till valsedlar med parti- och valbeteckning för varje parti som vid något av de två senaste valen till Europaparlamentet har fått mer än 1 procent av rösterna i hela landet eller valsedlar med parti- och valbeteckning samt uppgifter om kandidater om ett sådant parti deltar med endast en valsedel. Enligt 6 kap. 7 § vallagen ska distributionen endast ske för de partier som begär det.

Det finns 10 partier som har fått över 1 procent av rösterna i någon av de senaste två valen till Europaparlamentet. Utöver partierna som sitter i riksdagen, Arbetarpartiet-Socialdemokraterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna, Liberalerna, Miljöpartiet de gröna,

Moderaterna, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet, gäller det Feministiskt initiativ och Piratpartiet. Dessa har partier har, vid begäran, rätt att få partivalsedlar utdelade.

Övriga partier

Valprövningsnämnden har i ett avgörande konstaterat att det innebar en avvikelse från föreskriven ordning att ett antal kommuner vid valen 2022 erbjöd distribution av namnvalsedlar för endast vissa partier. Om en kommun beslutar att erbjuda distribution av valsedlar utöver vallagens krav är det ett frivilligt åtagande, men kommunen måste i sådant fall säkerställa att alla deltagande partier i kommunen behandlas likvärdigt. (VPN 209-2022).

Partier som inte har rätt enligt vallagen att få sina valsedlar distribuerade av valnämnden är själva ansvariga för distributionen av dessa. I förarbeten till vallagen anges att det kan vara förenat med vissa risker, såsom svårigheter med förvarings- och lagringsutrymmen, att lägga ett större ansvar för distributionen på valnämnderna eller utlandsmyndigheterna. Partierna har alltså att svara för att leverera valsedlar i den mängd som förväntas gå åt vid röstmottagningen. Partierna får lämna in sina valsedlar till val- och röstningslokalerna, t.ex. på en på förhand anvisad plats. (Prop. 2021/22:52 Förstärkt skydd för väljare vid röstmottagning s. 19 och 64).

I Knivsta kommun ska valsedlarna levereras till vallokaler innan öppning. Plats och tid för distribution kommer meddelas på Knivsta kommuns hemsida. För att underlätta för partierna som själva får stå för distributionen av valsedlar kommer kommunen möjliggöra att lämna valsedlar till vallokaler tidigare än föregående val.

Knivsta kommuns distribution och hantering av valsedlar

Förvaltningen avråder valnämnden ta på sig extra ansvar utöver vad som anges av vallagen. Den främsta anledningen till att förvaltningen avråder Valnämnden att ta på sig extra ansvar för distribution av valsedlar är av praktisk karaktär. Den ordinarie distributionen av blanka och partivalsedlar för partier sker manuellt och tar därför tid i både planering, kontroll, packning och sortering. Enligt valmyndigheten har över 100 partier anmält intresse för deltagande i Europaparlamentsvalet 2024. Även om samtliga partier, som i dagsläget är anmälda till Europaparlamentsvalet, inte kommer vilja ha sitt parti och/eller namnvalsedlar utlagda, så kommer det troligtvis handla om fler partier än kommunen har krav på sig enligt vallagen. Om valnämnden tar på sig ansvaret att dela ut valsedlar till fler partier kan arbetet med hantering och distributionen öka kraftigt. Valkansliet har begränsade resurser och därmed är det rent praktiskt genomförbart. Ett extra ansvar utan tillräckliga resurser kan leda till att valgenomförandet i stort påverkas negativt, som i förlängningen kan komma påverka väljarnas förtroende för valgenomförandet.

Ändringar av tidigare beslut

I det tidigare beslutet (VN-2023/16) ska valnämnden inte erbjuda distribution av namnvalsedlar till val- och röstningslokaler. Men enligt 8 kap. 2 § tredje stycket i vallagen för val till Europaparlamentet har varje parti som fått mer än 1 procent av rösterna i hela landet rätt att få partivalsedlar utlagda samt uppgifter om kandidater om ett sådant parti deltar med endast en valsedel. Således har de partier som deltar endast med en namnlista rätt att få sina namnvalsedlar utlagda.

Ekonomisk konsekvensanalys

Beslutet att inte åta sig extra ansvar för distribution av valsedlar, utöver vad vallagen kräver, påverkar inte Knivsta kommuns ekonomi. Det motsatta beslutet skulle ha stora konsekvenser för ekonomin. Valkansliets resurser är begränsade och räcker inte till för att möta de kraven som det extra ansvaret skulle innebära.

Barnkonsekvensanalys

Barnkonsekvensanalysen är gjord enligt checklistan.

Underlag för beslut

Tjänsteutlåtande 2023-11-30

Beslutet ska skickas till

Akten

Chef för kommunledningskontoret

Åsa Franzén

Barnchecklista inför beslut

1. Påverkar beslutet barn?

Ja

Nej

Enligt FN är alla under 18 år
att betrakta som barn

Beslutet att inte ta på sig extra ansvar för distribution av valsedlar har ingen konsekvens för barn i Knivsta kommun.

Om, **ja fortsätt** med frågorna.

2. Hur har barns bästa beaktats?

3. Beskriv eventuella intressekonflikter.

4. Barn tillfrågas vid övergripande fleråriga planer/styrdokument. Har så skett?

Ja

Nej

Inte aktuellt. Beslutet rör inte övergripande flerårig plan/ flerårigt styrdokument

Om ja, förklara på vilket sätt barn varit delaktiga i beslutet, vilka åsikter barnen lyft fram samt hur dessa åsikter beaktats i beslutet. Om nej, förklara varför barn inte tillfrågats.